

మనిషి ఎవరైనా సరే.. ఏ పని చేసేవారైనా సరే తన బతుకు తాను భద్రంగా బతకాలి.. స్వేచ్ఛగా బతకాలి. మరి ఆ బతికే హక్కుకే అడుగుడుగునా ఆటంకాలు ఏర్పడితే... ఆటంకాలను ప్రశ్నించే, ప్రతిఘటించే గొంతులపై అణచివేత మొదలైతే... ఇక ఈ మానవ సమాజానికి అర్థం లేదు. నాగరిక ప్రపంచమనే మాటకు అర్థం లేదు. కానీ, ఇప్పుడు మన దేశంలోనూ, ప్రపంచంలోని అనేక దేశాల్లోనూ మానవ హక్కుల ఉల్లంఘన యధేచ్ఛగా సాగుతోంది. ప్రాథమిక హక్కులు కాగితాలకే పరిమితమవుతున్నాయి. ఈ నేపథ్యాన నేడు ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనేక స్వరాలు హక్కుల కోసం నినదిస్తున్నాయి. నినదించే హక్కును సైతం కాలరాస్తున్న నిరంకుశ పాలకుల వైఖరి పట్ల పౌర సమాజం పిడికిళ్లు బిగించి బిగ్గరగా నినదిస్తోంది...

ప్రస్తుత ఈ పరిస్థితులపైనే ఈ వారం అట్టమీది కథ 4, 5 లో..

ప్రజాసక్తి

ఆదివారం అనుబంధం
డిసెంబరు 06, 2020

ఏది హక్కు? ఎవరు దిక్కు?

అనువాద కథ -
ఉష్టపక్షి వేలం 2 లో

మిస్ కథ -
కరోనా తెచ్చిన మార్పు 6 లో

విరిపోట -
వింతైన ఆకృతులు..
విభిన్నమైన రుచులు.. 8 లో

‘పక్షుల ధర విషయానికొస్తే-మూడొందల పౌండ్ల ధర పలికిన ఒక ఉష్ణపక్షిని చూశాన్నేను!’ చెప్పాడు.. చచ్చిన జంతువుల చర్మాలతో కృత్రిమ రూపాలను తయారుచేసి అమ్ముకొనే డీలరు (టాక్సీ డెర్విస్) యువకుడిగా ఉన్నప్పటి రోజులలో తాను చేసిన ఓడ ప్రయాణాలను జ్ఞాపకం చేసుకొంటూ. ‘మూడొందల పౌండ్ల? నేన్నమ్మను. ఎందుకంటే నాలుగుపౌండ్లకూ అమ్ముడుబోని ఉష్ణపక్షిని నేను చూశాను కాబట్టి’ అతనితో విభేదిస్తూ అన్నాను నేను.

అప్పుడు ఆ డీలరు అన్నాడు. కొంచెం అసహనం ముఖంలో కనబరుస్తూ ‘నేనేమీ తమాషాగా మాట్లాడడం లేదు. అప్పటికి సాధారణమైన ఆ ఐదు ఉష్ణపక్షులు సరైన పోషణ లేక కొంచెం నీరసించి ఉన్నాయి. ఆ ఓడలో ప్రయాణిస్తున్న వారిలో వాటిని ఎగబడి కొందామనే శాస్త్రీ ఒక్కరూ లేరు. అటువంటి పరిస్థితుల్లో ఆ ఐదు ఉష్ణపక్షుల్ని ఒక తూర్పు దేశపు ధనికుడైన సర్ మొహిని పదిషా అధిక ధర చెల్లించి, స్వంతం చేసుకోవడానికి సిద్ధపడ్డాడు. అలా ఎందుకు కొనాలనుకొన్నాడనే అనుమానం రావచ్చు. అందులోనే ఉంది అసలు మతలబు. అసలు సంగతేమంటే, ఆ ఐదు పక్షుల్లో ఒకపక్షి విలువైన వజ్రాన్ని మింగేసింది! ఆ వజ్రం మొహిని పదిషాకు చెందినది. అతడు ధరించిన షర్ట్ కాలర్ అతని మెడను పూర్తిగా కప్పేసింది. అతడు ఒక పెద్ద తలపాగా ధరించాడు. ఆ తలపాగాకు ఒక విలువైన వజ్రం అలంకతమై ఉంది. ఆ ఐదు ఉష్ణపక్షులలో ఒక పక్షి అతని దగ్గరకొచ్చి, ఆ వజ్రాన్ని లాక్కుని అమాంతంగా మింగేసింది. అతడు జరిగిన పరిణామాన్ని గుర్తించే లోపల, ఆ పక్షి వేగంగా పరుగెత్తికెళ్ళి మిగతా వాటితో కలిసిపోయింది. ఆ సంఘటన క్షణాలలో సంభవించింది! అని వివరించాడు.

సర్ మొహిని పదిషా నానా హంగామా చేశాడు. రచ్చరచ్చగా మార్చేశాడు అక్కడి వాతావరణాన్ని.

నేను ఆ ఓడలోకి అడుగుపెట్టేటప్పటికి మొహిని పదిషా గగ్గోలుపెడుతూ కనిపించాడు. అక్కడ ఇద్దరు నావికులతో పాటు, ఉష్ణపక్షుల యజమానీ ఉన్నాడు. వజ్రాన్ని పోగొట్టుకున్న వ్యక్తి రభస చేస్తూంటే వాళ్ళు వగలబడి నవ్వుతున్నారు. దురదృష్టమేమంటే ఆ సంఘటన జరిగిన సమయంలో పక్షుల యజమాని ఆ ప్రదేశంలో లేడు. ఆ కారణం వల్ల తన వద్ద ఉన్న ఐదంటిలో వజ్రాన్ని మింగిన పక్షిని గుర్తించలేకపోయాడు. వజ్రాన్ని పోగొట్టుకున్న వ్యక్తి ఆపకుండా గోల చేస్తూనే ఉన్నాడు.

ఈ విషయం క్షణాలలో ఓడలో ఉన్న వారందరికీ తెలిసిపోయింది. ప్రతిఒక్కరూ ఇదే విషయాన్ని గురించి చర్చించుకొంటున్నారు. పదిషా - ఉబికోచ్చే కన్నీళ్ళనావుకోలేక కిందకు వెళ్ళిపోయాడు.

రాత్రి భోజనం సమయంలో అతనొక బల్ల ముందు కూర్చున్నాడు. అతన్ని చూసి కెప్టెన్తో పాటు మిగతా ఇద్దరూ వంకరనవ్వు నవ్వారు. అతడు ఆ పక్షులను కొనబోడట! తనకు వజ్రమే కావాలని పట్టుబట్టాడు. దాన్ని తిరిగి పొందే హక్కు తనకే ఉందని గట్టిగా వాదించాడు. లేకుంటే తాను హౌస్ ఆఫ్ లార్డ్స్ దృష్టికి తీసుకెళ్తానని బెదిరించాడు. పక్షుల యజమాని మాత్రం తన పక్షుల మీద ఔషధాల్నిగానీ మరే ఇతర పద్ధతులనుగానీ ప్రయోగించడానికి ఒప్పుకోలేదు.

తన పక్షులకు ఎలాంటి హానీ జరగకూడదని, పైగా అతని కొడుకు లండన్లో వకీలుగా పనిచేస్తున్నాడని, ఏమైనా జరిగితే తన కొడుకు ద్వారా కోర్టుకు లాగుతానని బెదిరించాడు. అతనికి చెందిన పక్షి వజ్రం మింగినా - వాస్తవముగా అది దాని శరీరంలో ఒక భాగమని, అంతగా కావాలనుకుంటే పరిహారం కోరవచ్చని, ఒకవేళ అలా కోరినా, పదిషా నిర్లక్ష్యం వల్ల వజ్రం పోగొట్టుకున్నాడు కాబట్టి అతడే అందుకు పూర్తిబాధ్యత వహించవలసి ఉంటుందని, అతనికి చెందని పక్షి మీద ఏమాత్రం హక్కు లేదని.. వాదించాడు.

అయితే పదిషా మూర్ఖుడు. న్యాయాన్వయ విచక్షణ లేనివాడు. ఆ పక్షులన్నింటికీ కడుపు కడిగించి, వజ్రాన్ని బయటికి రప్పించాలని పట్టుబట్టాడు. కానీ ఆ పద్ధతి పక్షుల మీద పనిచేయదని పాపం! అతనికి తెలిదు. పక్షుల యజమాని చెప్పింది సబబుగా ఉందని అక్కడున్న వారందరూ ఆభిప్రాయపడ్డారు. ఆ వివాదాన్ని పరిష్కరించడానికి ఓడలో న్యాయవాదులెవరూ లేరు. చివరకు పదిషా తన పట్టు సడలించాడు. ఏడెన్ రేవు దాటాక పక్షుల డీలర్లు కలిసి, ఆ అయిదు పక్షుల్ని తాను కొంటానని ప్రతిపాదించాడు.

మరుసటి ఉదయం బ్రేక్ఫాస్ట్ సమయంలో పక్షుల యజమాని, పోటర్ అనే యురేషియన్ అప్పటికే పక్షులనన్నింటినీ కొనడానికి ఒప్పుకున్నాడు. అందువల్ల తనకు ఆ పక్షుల మీద ఎలాంటి అధికారం లేదు, కాబట్టి పోటర్కే అమ్ముతానని పక్షుల యజమాని పదిషాకు చెప్పినట్లుంది. దాంతో రెచ్చిపోయిన పదిషా అతన్ని అందరిముందూ బండబూతులు తిట్టాడు. వాటిని కొంటానని చెప్పిన

వ్యక్తికి, ఏడెన్లోనే లండన్కు టెలిగ్రాం ఇచ్చానని, సూయజ్లో వ్యవహారం పరిష్కారమాతుందనీ పక్షుల యజమాని చెప్పడంతో, మంచి అవకాశం చేజారిపోయిందని నేనూ బాధపడ్డాను.

‘సూయజ్లో పోటర్ అనే వ్యక్తి పక్షుల యజమానైపోయాడు. పదిషా కన్నీళ్ళపర్యంతమయ్యాడు. ఇంకా ఆశ చంపుకోని పదిషా- తాను రెండువందలా యాభై పౌండ్లీస్తానని, అది పోటర్ కొన్న దానికన్నా రెండురెట్లు ఎక్కువ ధర అని పక్షుల యజమానిని ప్రాధేయపడ్డాడు. కానీ పోటరు ‘ప్రాణమైనా తీసుకుంటా కానీ ఒక్క పక్షి మీది ఈక కూడా ముట్టుకోనివ్వను’ అని గట్టి హెచ్చరిక చేశాడు. ఒక్కొక్క దాన్నే చంపి, వజ్రాన్ని తీసుకుంటాననీ చెప్పాడు. కానీ తరువాత కొంచెం ఆలోచించాడు. పోటర్ పందెపుకాడు. దేన్నైనా కొని, లాభాలకు అమ్మే దళారి. కొద్దిసేపటి తరువాత మనసు మార్చుకొన్నాడు. ‘వాటిని చంపనని, ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్కరికి ఎనభై పౌండ్ల చొప్పున వేలం పాటలో అమ్ముతాననీ, కానీ తన అదృష్టాన్ని పరీక్షించుకునేందుకు ఒకదాన్ని మాత్రం తన దగ్గరే తన కోసం అట్టే

ఉందని, అది అజీర్ణంతో బాధపడుతున్నట్లు తాను గుర్తించాననీ నాతో మాటల మధ్యలో అన్నాడు. ఆ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని పదిషా, సదరు పక్షిని 85 పౌండ్లకు కొంటానన్నాడు.

నేను ‘తొంభై పౌండ్లు’ అని అరిచాను. పాట నాకే దక్కుతుందని ధీమాగా ఉన్నాను. అయితే- అందులోనే వజ్రముందనే విషయం నాకు తెలుసుననుకొని - మిగతా పాటగాళ్ళు పోటీపడ్డారు. చివరకు వజ్రాల వ్యాపారి నూటా డెబ్బై ఐదుకు వేలం దక్కించుకోన్నాడు.

పదిషా కొంచెం ఆలస్యంగా స్పందించాడు. అతడు ‘నూటా ఎనభై’ అనే లోపలనే, వజ్రాలవ్యాపారి పరమైంది ఆ పక్షి. అతను ఆ పక్షిని అప్పటికప్పుడే తుపాకితో కాల్చి చంపాడు. అలా చేస్తే మిగతా పక్షుల వేలం పాట మీద

ప్రతికూల ప్రభావం చూపిస్తుందని పోటర్ అభ్యంతరం తెలిపాడు. పదిషా మూర్ఖంగా ప్రవర్తించి, కొట్లాటకు దిగాడు. చంపబడిన పక్షిని కోసి చూస్తే అందులో వజ్రం లేదు. నాకు చాలా సంతోషమేసింది. ఎందుకంటే నేను నూటా నలభై దాకా పాడాను మరి!

‘పాట దక్కించుకున్న ఏ ఒక్కరికీ అప్పటికప్పుడు పక్షిని ఒప్పగించను. వేలం పాట ముగిసిన తరువాతే పక్షులన్నిటినీ ఒకేసారి స్వాధీనం చేస్తాను. నా కొడుకు లండన్లో వకీలుగా పనిచేస్తున్నాడు. ఏదైనా పక్షిని చంపి కడుపు కోసిన తరువాత, ఒకవేళ అందులో వజ్రం దొరికితే అసలు స్వంతదారునకు ఇవ్వబడదు. ఎందుకంటే అటువంటి సొమ్ము చట్టపరంగా నిధినిక్షేప చట్టం ప్రకారం ప్రభుత్వపరమాతుంది. కాబట్టి వాటిని ఓడలోనే చంపి వేయడం చట్టసమ్మతం కాదు’ అని పోటరు బెదిరించాడు.

ఆ ప్రకటన ఫలితంగా అక్కడ వేడి వేడి వాదోపవాదాలు చోటుచేసుకున్నాయి. ఓడలో వాటిని చంపడం తెలివితక్కువ పని అని అందరూ అంగీకరించారు. తరువాత వేలం పాట మరుసటి రోజుకు వాయిదా పడింది. అప్పుడొక పెద్దమనిషి చట్టం గురించి మాట్లాడాడు. అటువంటి అమ్మకాలు లాటరీ కిందకొస్తాయని, కాబట్టి అది చట్టవిరుద్ధమని వాదించి, కెప్టెన్కు విన్నవించుకున్నాడు. అయితే పోటర్ ‘నేను వజ్రాలు అమ్ముడం లేదు. కేవలం ఉష్ణపక్షులను మాత్రమే అమ్ముతున్నానే కానీ ఎవరినీ ఆశపెట్టడం లేదు. నాకు తెలిసినంతవరకూ ఈ పక్షుల్లో, ఏ పక్షి కడుపులోనూ వజ్రం లేదు. నేను నాకోసం అట్టేపెట్టుకొన్న పక్షి కడుపులో ఉంటుందని నా నమ్మకం’ అని సమర్థించుకొన్నాడు. మరుసటి రోజు ధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. అప్పటికి ఐదు అవకాశాల బదులు, నాలుగే మిగిలుండడం వల్ల. ఆ పక్షులు సరాసరి ఒక్కొక్కటి రెండువందలా ఇరవైపేడు పౌండ్ల ధర పలికాయి. పదిషా ఒక్కదాన్నీ పొందలేకపోయాడు. పైగా అతడు హక్కులు గురించి మాట్లాడి, వాతావరణాన్ని గందరగోళం చేసి పారేశాడు. అందుచేత పోటర్ అతని మీద గురుగా ఉన్నాడు. చివరకు మిగిలిన ఆ మూడింటిలో ఒకటి ఒక ఆఫీసరు కొన్నాడు. మరొకటి వజ్రాల వ్యాపారిపరమైంది. మూడోది కొందరు ఇంజనీర్ల బృందం చేజిక్కించుకొంది. తరువాత పోటర్ ‘నేనీ పక్షులను అమ్మి చాలా పొరబాటు చేశాను. అయినా ఫరవాలేదు. కొన్నవారు వాటిని తిరిగి ఇచ్చేస్తే వెయ్యిపౌండ్లీస్తా. వెయ్యిపౌండ్లు!... ఇటువంటి విషయాల్లో నేనెప్పుడూ వెధవనౌతుంటాను’ అని వాపోయాడు. నిరాశాజనిత రేఖలు అతని మొహంలో కొట్టొచ్చినట్లు కనబడ్డాయి. అతని వద్ద అట్టేపెట్టుకున్న పక్షి మూలంగా అతని అదృష్టాన్ని వెదుక్కునే ఆఖరి అవకాశం ఇంకా మిగిలుందని నచ్చజెప్పడానికని అతన్ని కలిశాను. కానీ, అతను ఆ పక్షిని అదే ఓడలో ప్రయాణిస్తున్న ఒక రాజకీయ నాయకునికి అమ్మేశానని, అతని కోసం ప్రత్యేకంగా భద్రపరచి ఉంచానని ఏడుపు మొహంతో చెప్పాడు. నేనింతకు ముందు మొదట్లో చెప్పానే మూడొందల పౌండ్ల ధర పలికిందని, అదే ఆ పక్షి అని చెప్పాడు.

బ్రిండిసి అనే రేవు పట్టణంలో ఆ మూడు పక్షులను దింపారు. ఆ పెద్దమనిషి కష్టమ్మ నిబంధనల గురించి చెబుతూనే ఉన్నాడు. అతని మాటలను పెడచెవిని పెట్టి పోటర్, పదిషా దిగారు. పదిషా వజ్రాన్ని కోల్పోవటంతో దాదాపు పిచ్చివాడైపోయాడు. ఆ మూడు పక్షులను కొన్న వ్యక్తుల చిరునామాలు అడిగాడు. తన చిరునామా వాళ్ళకు చెప్పాడు. ఎవరికైనా ఆ వజ్రం దొరికితే తన అడ్డసుకు పంపించమని చెప్పల్లో జోరీగలా పోరుపెట్టాడు. ఆ ముగ్గురు వ్యక్తులకు పదిషా చిరునామా అవసరం లేదు, వారి చిరునామా ఇవ్వలేదు. తాము కొన్న పక్షి కడుపులో వజ్రం దొరికితే దాన్ని తిరిగి ఇచ్చేటంత మూర్ఖులు కాదు. ఆ రేవులో దిగిన వారంతా వివిధ ప్రదేశాలకు రైలుబండ్లలో వెళ్ళిపోయారు. నేను సౌత్ ఆఫ్ఘన్ చేరుకొన్నాను. ఇంజనీర్లు కొన్న పక్షి వంతెన కింద క్రేట్లో ఉంచబడి ఉంది. సన్నని పొడుగైన కాళ్ళతో ఉన్న ఆ జీవి విలువైన వజ్రానికి ప్రతిరూపమా అన్నట్లు క్రేటులో నిలబెట్టబడి ఉంది.

ఈ కథకు ముగింపు తెలియాలంటే మరికొంత సమాచారం చెప్పాల్సిన అవసరం ఉంది. ఒక వారం రోజులు గడిచాక, షాపింగ్ కోసం రీజెంట్ వీధిలోకెళ్ళాను. కొంచెం దూరంలో ఇద్దరు వ్యక్తులు ఒకరి చేతుల్లో ఒకరు చెట్లాపట్టాలేసుకుంటూ వెళ్ళడం చూశాను. వాళ్ళ ముఖాలు కొత్తకాంతితో వెలిగిపోతున్నాయి. వారెవరో చెప్పనా? వారు వేరెవరోకాదు పదిషా, పోటర్లు. ఔను. నేనూ అలాగే ఊహించాను. ఈ ఉదంతంలో సంపన్నుడైన పదిషా వద్ద వజ్రం ఉందనే విషయం మాత్రం నూటికి నూరుపాళ్ళు నిజం. అందులో అనుమానపడే ఆవశ్యకత ఎంతమాత్రం లేదు. పదిషా చాలా తెలివైన వ్యాపారవేత్త, సమర్థుడు. అతని పేరును చాలాసార్లు వార్తాపత్రికల్లో చదివాను. కానీ మీరన్నటు ఆ ఉష్ణపక్షి అతని వద్ద ఉన్న వజ్రాన్ని నిజంగా మింగిందా? లేదా? అనే అంశం మీద నిస్సందేహంగా, మరొక్కమారు ఆలోచించాల్సిందే మరి!

అనువాద కథ

ఓడిశా జజుర్ జిల్లాలోని కాంతిరా గ్రామానికి చెందిన 102 ఏళ్ల నందాప్రస్థీ గురించి ఎంత చెప్పినా తక్కువే. ఆ వయస్సు వ్యక్తులెవరైనా మునిమనవళ్లతో ఆడుతూ పాడుతూ రోజును గడిపేస్తారు. కానీ నందాప్రస్థీ మాత్రం పిల్లలకు పాఠాలు చెప్పకపోతే తనకు రోజు గడవదని అంటున్నారు. ఉపాధ్యాయులు ఎవరైనా మహా అంటే రెండు తరాలను చూసి ఉంటారు. కానీ నందా సార్ మాత్రం ప్రతి కుటుంబంలో నాలుగు తరాలను చూసిన వ్యక్తిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు.

నేను బోధించడం ప్రారంభించిన సంవత్సరం కచ్చితంగా గుర్తులేదు. కానీ భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం

రాకముందు నుంచే పాఠాలు చెబుతున్నా. అప్పట్లో నా గ్రామంలో అందరూ నిరక్షరాస్యులే. చదువు నేర్చుకోవడానికి మా మామయ్య వారి ఊరికెళ్లాను. అక్కడ చదువు ముగించుకుని వచ్చిన తర్వాత ఉద్యోగం వచ్చింది. ఉద్యోగం పేరుతో నేను ఎక్కడో ఉండటం మా తల్లిదండ్రులకు ఇష్టం లేదు. కాబట్టి ఉద్యోగం మానేసి ఊరికి వచ్చేశాను. అప్పట్లో చేయడానికి పనిలేక ఇంట్లో ఖాళీగా ఉండేవాణ్ని. మా ఊర్లో చిన్న పిల్లలు వారికంటూ ఎలాంటి లక్ష్యం లేకుండా సమయాన్ని వృథా చేసుకోవడం చూసి బాధేసింది. ఎలాగైనా వారికి చదువు నేర్పాలి అనుకున్నా. అలా వారికి పాఠాలు చెప్పడం మొదలుపెట్టా. అందుకుగాను ఒక్కపైసా వసూలు చేసేవాడిని కాదు'

నాలుగు పదులు దాటితే చాలు వృద్ధాప్యంలోకి అడుగెట్టినట్లు కొందరు భావిస్తుంటారు. తాము అశక్తులమని పెద్దగా పనిచేయలేమని అనుకుంటారు. కానీ ఒడిశాకు చెందిన 102 ఏళ్ల వృద్ధుడు ఇంకా ఎందరో విద్యార్థులకు పాఠాలు చెబుతున్నారు. వయస్సును బట్టి తాను కూల్మాస్టర్ అనుకుంటే తప్పని.. క్రమశిక్షణ లేని పిల్లల్ని ఎలా శిక్షించాలో తనకు బాగా తెలుసని చెబుతున్నారు. ప్రతి కుటుంబంలో నాలుగు తరాలకు పాఠాలు చెప్పిన ఘనత ఆయనది. స్వాతంత్ర్యం రాకమునుపు నుంచే ఉపాధ్యాయుడిగా కొనసాగుతున్న ఒడిశాకు చెందిన 'నందాప్రస్థీ' ఎందరికీ ఆదర్శం.

అంటున్నాడు నందాప్రస్థీ. అతి తక్కువ కాలంలోనే నందాప్రస్థీ పేరు 'నందాసార్' గా ఆ ప్రాంతమంతా మారుమోగిపోయింది. రోజుకు రెండు షిఫ్టులుగా పాఠాలు చెబుతారాయన. ఉదయం పూట పిల్లలకు ఒడియా వర్ణమాల, కొంచెం గణితం, సాయంత్రం వృద్ధులకు సంతకం

40 మంది విద్యార్థులు విద్యను అభ్యసిస్తున్నారు. వీరంతా వాస్తవానికి ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చదువుతున్నా. నందా సార్ దగ్గరకు రావడం మాత్రం మానలేదు. ఇప్పటికీ ప్రతిరోజూ ఉదయాన్నే ఆరు గంటలకు నిద్రలేస్తారాయన. ఉదయం 7.30 నుంచి 9 గంటల వరకూ క్లాసులు తీసుకుంటారు. సాయంత్రం 4.30 నుంచి మరలా కొంత సమయం క్లాసులు తీసుకుంటారు. వాతావరణంలో ఎలాంటి మార్పులు జరిగినా నందాసార్ క్లాసులకు ఎలాంటి ఆటంకాలు ఉండవు. మొదట్లో ఒక చెట్టు కింద పాఠాలు బోధించేవారు. ఏడు సంవత్సరాల క్రితం అదే స్థలంలో ఆయన ఆలయం కట్టించారు. ఏదైనా ఇబ్బంది కలిగిన రోజు ఆలయంలోనే బోధన సాగిస్తారు.

ఇప్పటివరకూ నందా సార్ ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి సహాయం తీసుకోలేదు. నేను ఎందుకు సహాయం తీసుకోవాలి? ఇన్ని సంవత్సరాలు ఉచితంగానే చదువు నేర్పాను. నా ఉద్దేశ్యం ఇతరులకు అవగాహన కల్పించడమే. నాకు కావలసింది అంతే. నా ఆరోగ్యం అనుమతించినంత కాలం పిల్లలకు చదువు నేర్పుతూనే ఉంటాను' అంటున్నారు నందాప్రస్థీ. ♦

చాక్లెట్

కావాల్సిన పదార్థాలు : పాలు - కప్పు, గుడ్డు సొనలు - రెండు, చక్కెర - పావుకప్పు, వెన్న - అరకప్పు, పుదీనాపొడి - టేబుల్ స్పూన్, చాక్లెట్ బిప్స్ - ముప్పావు కప్పు. **తయారుచేసే విధానం :**

- ముందుగా పాలు వేడిగా కాచి గది ఉష్ణోగ్రతలో చల్లబరచాలి.
- ఒక గిన్నెలో గుడ్డు సొనలు గిలకొట్టాలి.
- చక్కెర, పుదీనా పొడిని బాగా కలపాలి. అందులో సగం పాలల్లో వేసి కలపాలి. తర్వాత దానిని మిల్క్ పౌచ్ కు మార్చుకొని తక్కువ మంటమీద వేడి చేయాలి. కొద్దిగా చిక్కపడే వరకూ తిప్పుతూ ఉండాలి.
- ఈ మిశ్రమాన్ని వడకట్టి, గది ఉష్ణోగ్రతలో చల్లబరచాలి. అప్పుడప్పుడూ తిప్పుతూ ఉండాలి. తర్వాత గిన్నెలోకి తీసుకుని రెండు గంటలు ఫ్రిజర్ లో ఉంచాలి.
- తర్వాత మరో రెండు గంటలు గట్టిగా అయ్యేవరకూ ఫ్రిజర్ లో ఉంచాలి.

కావాల్సిన పదార్థాలు : పన్నీర్ కట్-రెండు వందల గ్రాములు, పుదీనా ఆకులు- కప్పు, తాజా కొత్తిమీర - కప్పు, పచ్చిమిర్చి - నాలుగు లేదా ఆరు, అల్లం- అంగుళం, లవంగాలు, వెల్లులి- ఒక్కొక్కటి 10 లేదా 12, పెరుగు- టేబుల్ స్పూన్, మిరియాల పొడి- అరస్పూన్, నువ్వులు- స్పూన్, గసగసాలు- అరస్పూన్, సోంపు గింజలు- అరస్పూన్, ఎర్రకారం- అరస్పూన్, పసుపుపొడి- అరస్పూన్, నిమ్మరసం -అరముక్క, షా జీరా- అరస్పూన్, తాజా క్రీమ్- టేబుల్ స్పూన్, కూరగాయల నూనె- రెండు స్పూన్లు, ఉప్పు- రుచికి తగినంత.

మసాలా కోసం

బిర్యానీ ఆకు- ఒకటి, లవంగాలు- రెండు, మిరియాలు- మూడు లేదా నాలుగు,

పుదీనాతో పలు రుచులు

పరోట

కావాల్సిన పదార్థాలు : మైదా/గోధుమ- నాలుగు కప్పులు, చక్కెర- చిన్న చెంచా, పచ్చి మిరపకాయలు- నాలుగు, పుదీనా ఆకులు- రెండు కప్పులు, నెయ్యి- పెద్ద చెంచా, ఉప్పు- తగినంత, నువ్వుల నూనె- వంద మిల్లీ గ్రాములు.

తయారుచేసే విధానం :

- పచ్చిమిరపకాయలను మెత్తగా రుబ్బుకోవాలి.
- పుదీనా ఆకులని కత్తిరించి పెట్టుకోవాలి.
- మైదా/గోధుమపిండిలో ఉప్పు, చక్కెర, పుదీనా ఆకులు, నూరిన పచ్చిమిరపకాయలు, నెయ్యి, నూనె వేసి తగినన్ని నీళ్లు పోసి, చపాతీపిండిలా

కలుపుకోవాలి.

- అందులోనే మరలా మూడు చెంచాల నూనె వేసి, పిండిని కలిపి ఆరుగంటల సేపు నాననివ్వాలి.
- పిండిని చిన్నచిన్న ఉండలుగా చేసి పెట్టుకోవాలి.
- ఉండల్ని చిన్న చపాతీల్లా సన్నగా వత్తుకొని, దానిని మడతలు పెట్టి, ఒత్తుకున్న పరోటాలను పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- తర్వాత స్టవ్ మీద పాన్ పెట్టి నూనెపోసి కాగాక పరోటాలు వేయాలి.

● రెండు వైపులా బంగారు వర్ణం సువ్వులను మిక్సీలో వచ్చే వరకూ వాటిని వేసుకుని, ఆ పొడిని పక్కన కాల్చుకోవాలి. అంతే ఉంచుకోవాలి. పరోటాలు రండి.

- కొత్తిమీర, పుదీనా ఆకులు, పచ్చిమిర్చి, లవంగాలు, వెల్లులిని కొద్దిగా నీరు వేసి రుబ్బుకోవాలి.
- పాన్ వేడిచేసి కొంచెం నూనె వేసుకోవాలి. గరం మసాలా, సోంపు గింజలను కొన్ని సెకన్లపాటు వేగనివ్వాలి.
- తర్వాత గరం మసాలా, షా జీరాను అందులోనే కొన్ని సెకన్లపాటు వేగనివ్వాలి. ముందుగా వేసి పెట్టుకున్న కొత్తిమీర, పుదీనా ఆకులు, పచ్చిమిర్చి, లవంగాలు, వెల్లులి పొడినీ వేసి బాగా కలపాలి.
- ఉప్పు, ఎర్రకారం, పసుపు పొడి, నిమ్మరసంను కలిపి గ్యాస్ మీద 6, 7 నిమిషాలు ఉడకనివ్వాలి. అందులోనే పన్నీర్ క్యూబ్స్ వేసి మరో 3,4 నిమిషాలు ఉడకనివ్వాలి. చివరగా తాజా క్రీమ్ ను వేసి మెత్తగా తిప్పాలి.
- చివరగా రోటీతో వేడిగా తినేయడమే!

పన్నీర్

నల్ల యాలకలు- ఒకటి, ఆకుపచ్చ యాలకలు- రెండు, దాల్చినచెక్క- అంగుళం.

తయారు చేసే విధానం :

- పెరుగు, ఉప్పు, మిరియాల పొడిని కలుపుకోవాలి.
- పన్నీర్ ముక్కలను బాగా కలిపి పక్కన పెట్టుకోవాలి. గసగసాలు,

బిక్షపతి బాగా పినినారి.

వ్యాపారం చేసి చాలా ధనం కూడబెట్టాడు. అయినా ఏనాడూ ఇతరులకు దానం చేసేవాడు కాదు. తుహనులతో, సునామీలతో ప్రజలు ఆర్థిక ఇబ్బందులతో అతలాకుతలమైనా, ఎలాంటి విపత్తులు వచ్చినా ఇతరులకు సాయం చేయనేలేదు. ఆ మాటకు అద్దమే బిక్షపతికి తెలియదని చెప్పాలి. ఈ తరుణంలో కరోనా మహమ్మారి ప్రపంచమంతా వ్యాపించి ఆ ఊరిలోనూ విజృంభించి, ప్రజల జీవితాలను అల్లకల్లోలం చేసింది. బిక్షపతి భార్య కుమారుడికి కరోనా సోకిందని వైద్యులు భావించడంతో వాళ్ళతోపాటు బిక్షపతిని పరిశీలన నిమిత్తం తీసుకుని వెళ్ళారు. ముగ్గురికీ కరోనా పాజిటివ్ అని తేలింది. వైద్యం అందించారు. కొద్దిరోజుల పాటు ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటుచేసిన శిబిరాలలో బిక్షపతి కుటుంబానికి ఉచిత వైద్యసేవలు చేశారు. వైద్యశిబిరంలో ప్రతిరోజూ వారికి రోగనిరోధక శక్తిని పెంచే ఆహారాన్ని ఉచితంగా ఇచ్చేవారు. ఎవరూ ఎటువంటి ధనాన్ని ఆశించకుండా వైద్యం చేయడంతో బిక్షపతి చాలా ఆనందించినప్పటికీ కారణం తెలుసుకోవాలనుకున్నాడు.

“అయ్యా! డాక్టర్ గారూ! డబ్బు తీసుకోకుండా మీరు కరోనాకు వైద్యం చేస్తున్నారు కదా? మీకు నష్టం కదటండీ?” అని ప్రశ్నించాడు బిక్షపతి.

అందుకు వైద్యుడు బదులిస్తూ ‘బిక్షపతిగారూ! కరోనా అనే ఈ రోగం ప్రపంచాన్నే అతలాకుతలం చేస్తుంది. ఈ వ్యాధి నయం కావడానికి పూర్తిస్థాయి మందును ఇంకా కనిపెట్టలేదు. పైగా ఈ వ్యాధి ఒకరికి సోకితే వందల మందికి అంటుకునే గుణాన్ని కలిగి ఉంది. మరణం సంభవించే ప్రమాదమూ ఉంది. అందువల్లే ప్రజల ప్రాణాలు కాపాడేందుకు ప్రభుత్వమే అన్ని ఖర్చులు భరించి, వ్యాధిని నయం చేసి ప్రజలకు అండగా నిలబడింది. ప్రజలంతా భౌతిక దూరాన్ని పాటిస్తూ ఎవరి ఇళ్ళల్లో వాళ్ళు కూర్చోని, ప్రాణాలు కాపాడుకోవాలని ప్రభుత్వాలు సూచిస్తున్నాయి. సరైన పనులు లేకపోవడంతో ప్రజల వద్ద ధనం ఉండకపోవచ్చని ప్రభుత్వాలే వారికి ఉచిత వైద్యాన్ని అందించి, అందరి ప్రాణాలు కాపాడే ప్రయత్నం చేస్తున్నాయి’ వివరించాడు వైద్యుడు మంజునాథ్.

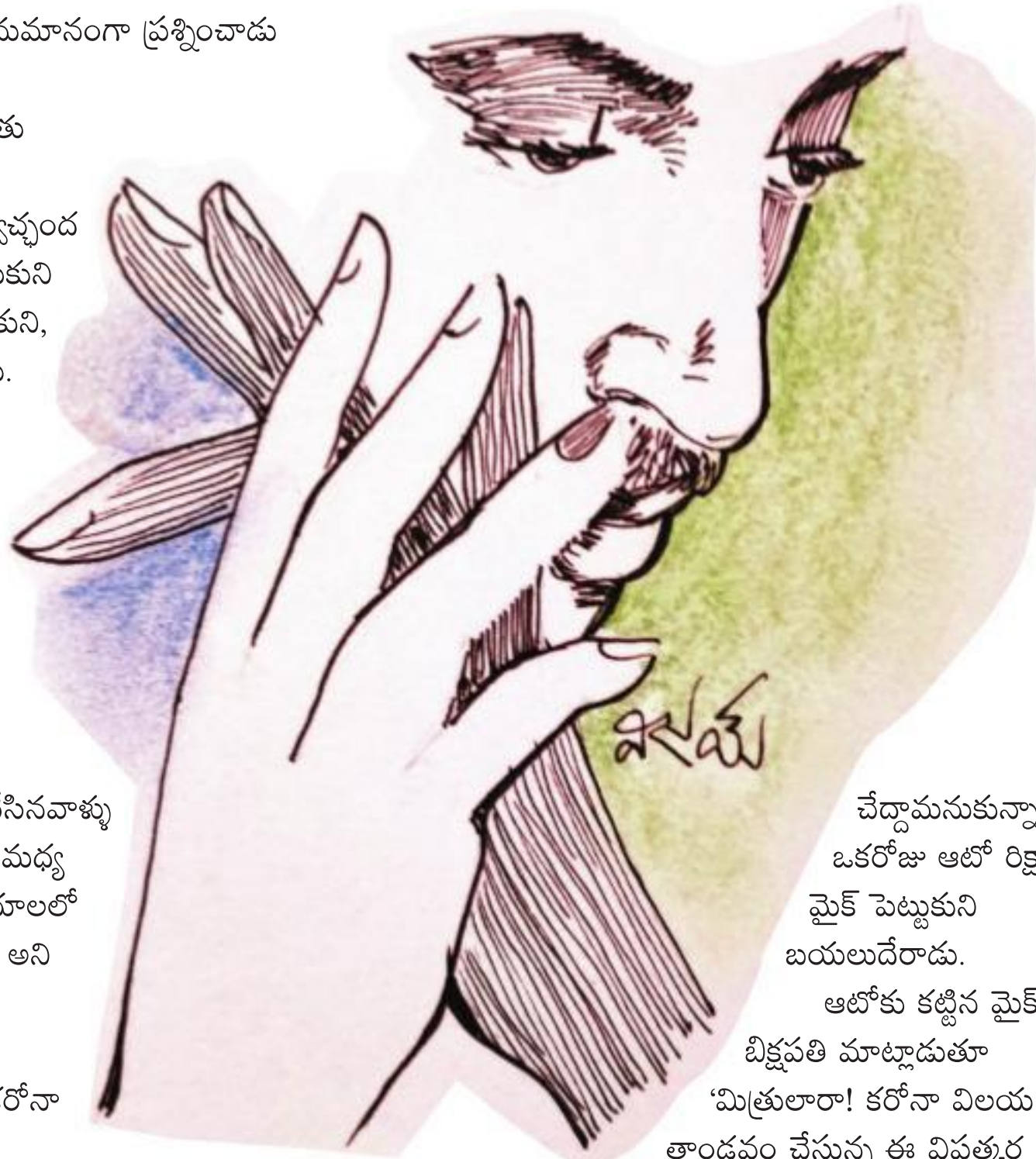
‘మా సంగతి సరేనండీ. మీరు ఏదో ఒకటి ఉచితంగా పెడుతున్నారు. తిని బతికేస్తున్నాము. దినసరి కూలీలకు వెళ్ళే కార్మికుల పరిస్థితి ఏమిటి? ఆకలితో

కరోనా తెచ్చిన మార్పు

అలమటించాల్సిందేనా?’ అనుమానంగా ప్రశ్నించాడు బిక్షపతి.

‘ప్రభుత్వాలు తమ వంతు ఆదుకోవడానికి శాయశక్తులా కృషిచేస్తున్నాయి. అయితే స్వచ్ఛంద సేవా సంస్థలు కూడా పూనుకుని వలస కార్మికులను మొదలుకుని, పేదలనూ ఆదుకుంటున్నారు. మనసున్న అనేకమంది ధనవంతులు పేదల ఆకలి తీరుస్తూ మానవత్వాన్ని చాటుతున్నారు. చనిపోయిన తరువాత కట్టుకుపోయేదేముంది బిక్షపతిగారూ? మనం చేసే మంచిపనులే తృప్తినిస్తాయి. అటువంటి మంచిపనులు చేసినవాళ్ళు చనిపోయి భౌతికంగా మన మధ్య లేకపోయినా ప్రజల హృదయాలలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోతారు’ అని సవివరంగా చెప్పాడు డాక్టర్ మంజునాథ్.

బిక్షపతి దంపతులకు కరోనా వ్యాధి నయమైందని ఇంటికి పంపించారు వైద్యులు. వాహనంలో ఇంటికి వస్తున్న ఆ దంపతులు దారిలో అనేకచోట్ల ప్రజలు ఆహార పొట్లాలకోసం ఎగబడటం, బియ్యం పంచుతున్నారని ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళడం చూశారు. ఆ సన్నివేశాలు బిక్షపతి హృదయాన్ని కలచి వేసి, కన్నీళ్ళొచ్చాయి. బిక్షపతిలో మానవత్వం మేల్కొంది. ఆకలి బాధంటే ఇలా ఉంటుందా? అనే విషయాన్ని బిక్షపతి తెలుసుకున్నాడు. ఆపద సమయంలో ప్రజలకు అండగా నిలవాలని, తనకు చేతనైన సహాయం చేయాలని భావించాడు. ఎక్కడో సుదురాన ఉన్న వారికి కాకుండా తన ఊళ్లో, చేరువలో ఉన్న పేదవారికి సహాయం

చేద్దామనుకున్నాడు. ఒకరోజు ఆటో రిక్షాలో మైక్ పెట్టుకుని బయలుదేరాడు.

ఆటోకు కట్టిన మైక్ లో బిక్షపతి మాట్లాడుతూ ‘మిత్రులారా! కరోనా విలయ తాండవం చేస్తున్న ఈ విపత్తుర

పరిస్థితుల్లో పనులేక ఇళ్ళు గడవని పేదవారికి నేను సాయం చేయదలిచాను. నేను ఒక్కో ఇంటికి కేవలం ఒక కూపన్ ఇస్తాను. ఈ కూపన్ లో మీ వివరాలు పూర్తిచేసి, రేపు ఉదయం నా ఇంటికి తీసుకొచ్చి ఇస్తే నాకు చేతనైన సాయం చేస్తాను. సాయం అందుకునేవారు ముఖానికి మాస్కులు ధరించి, విధిగా భౌతిక దూరం పాటించాలి’ అని ప్రకటించాడు.

‘వీడు, వీడి పీనాసితనం. ఇంతవరకు ఇతగాడు పిల్లికి కూడా భిక్షం పెట్టలేదు. గొప్పసాయం చేయడానికి బయలుదేరాడు?’ అని చాలామంది తేలిక భావంతో మాట్లాడుకుని, కూపన్ తీసుకోలేదు.

అయితే

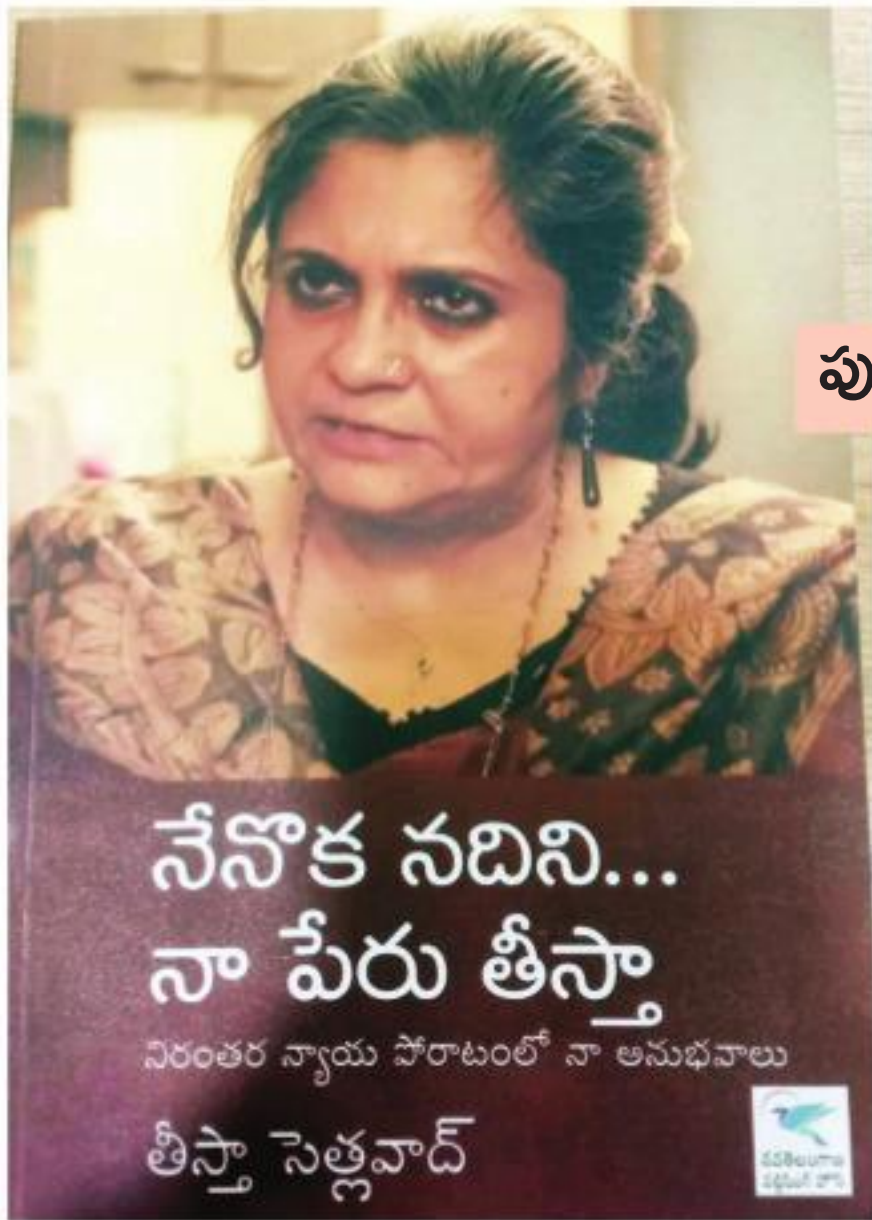
అప్పటికే

రెండురోజుల

నుండి గంజి కూడా తాగని అతి పేదవారు వచ్చి బిక్షపతి ఇచ్చిన కూపన్ను తీసుకుని మరుసటి రోజు ఉదయాన్నే అతని ఇంటికి వెళ్ళారు. పేదవారంతా ముఖానికి మాస్కులు ధరించి, భౌతిక దూరాన్ని పాటిస్తూ క్రమశిక్షణతో నిలబడ్డారు.

వారినుద్దేశించి బిక్షపతి మాట్లాడుతూ ‘మిత్రులారా! నాకు ఉన్న దాంట్లో కొంత సహాయం చేస్తున్నాను. అంతమాత్రాన నేను గొప్పవాడిని, మీరు అర్థించే వారు కాదు. నేను చేస్తున్న ఈ సాయం భిక్షం అని భావించకండి. మనమంతా పెనువిపత్తులో ఉన్నాము. మానవత్వంతో ఒకరికొకరు అండగా నిలవాలనే అభిప్రాయంతో నేనీ సాయం చేస్తున్నాను’ అని తన అభిప్రాయాన్ని చెప్పాడు.

బిక్షపతి ఒక్కొక్కరి వద్ద కూపన్ తీసుకుని, సాయం చేయడం ప్రారంభించాడు. ఏదో రెండు రోజులకు సరిపడా బియ్యం ఇస్తాడేమో? అని కొందరు భావించారు. బిక్షపతి సాయం చూసి అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. అతి పెద్ద కుటుంబానికి నెలకు సరిపడా బియ్యం, నిత్యావసర వస్తువులను చక్కగా బస్తాలలో మూటకట్టి మరీ ఇచ్చాడు. పైగా కొన్ని ఆటోలను ఏర్పాటు చేసి, సహాయం తీసుకునేవారి ఇళ్ళ వరకు ఆ మూటలను చేరవేశాడు. అందరూ బిక్షపతి సాయాన్ని అందుకుని ఇళ్ళకు చేరి మూటలు విప్పి చూసుకున్నారు. జరుగుతున్న పరిణామాలకు ఆశ్చర్యపోయారు. దాని నుండి తేరుకునే లోపే అందరూ ఉలిక్కిపడే మరో సంఘటనను చూశారు. ఎంతో పినినిగొట్టు అయిన బిక్షపతి ఇంత భారీ సాయం చేయడం ఒక అంశమైతే, బియ్యం మూటలలో నెలవారీ ఇతర ఖర్చులకు సరిపడా నగదునూ ఉంచాడు. ఎవరూ కలలోనైనా ఊహించని ఈ సంఘటన ఆ నోటా, ఈ నోటా ప్రజలందరికీ తెలిసిపోయింది. చాలామంది సహాయాన్ని అర్థించడం కోసం బిక్షపతి వద్దకు వెళ్ళినా ఫలితం లేకపోయింది. అంతకు ముందురోజు నిర్ణయించి కూపన్ను ఇచ్చిన వారికి మాత్రమే సహాయం అందింది. ఇంటికి వచ్చిమరీ సాయం చేస్తానన్న వ్యక్తిని తేలిక భావంతో మాట్లాడటం తాము చేసిన తప్పుని కొందరికి కనువిప్పు కలిగించింది. చెడ్డవాడెప్పుడూ చెడ్డవాడిగానే ఉండడనే విషయాన్ని ప్రజలు తెలుసుకున్నారు. పినినారి అయిన బిక్షపతిలో కరోనా తెచ్చిన మార్పు గురించి అందరూ కథలుగా చెప్పుకున్నారు. ♦

గుజరాత్ నుంచి ముంబైకు వలస వచ్చిన హిందూ కుటుంబానికి చెందినావిడ తీస్తా సెత్తవాడ. మైనార్టీల సమస్యల్ని వెలుగులోకి రానివ్వకుండా మౌనం వహిస్తోన్న మీడియా కళ్ళు తెరిపించేందుకు ఆమె పెన్నును ఎక్కు పెట్టింది. అలా ఆమె కలం నుంచి వాస్తవాలు వెలుగులోకి తెచ్చిన సందర్భంలో ఆమె అనుభవాల్ని రంగరించి రచించినదే... ‘నేనొక నదిని... నా పేరు తీస్తా’ మీడియా నోరునొక్కి, జర్నలిజానికి తూట్లు పొడుస్తోన్న తరుణంలో ఆమె చేపట్టిన బాధ్యత ప్రతి ఒక్కరికీ స్ఫూర్తివంతం.

కుటుంబం నుంచి స్వాతంత్ర్య భావాల్ని అందిపుచ్చుకొన్నారు తీస్తా. తండ్రి ఓ నాస్తికుడైన లాయర్. ఆమె విశాల ప్రాపంచిక దృక్పథం కలిగిన వారి నుంచి ప్రేరణ పొందిన స్త్రీ. ఆమె తన ఇష్టమైన

పుస్తక పరిచయం

జర్నలిజంలోకి 1983లో ప్రవేశించారు. సరిగ్గా అదే సమయంలో దేశంలో మత శక్తుల వేళ్ళ బలపడుతున్నాయి. వృత్తికీ, ప్రవృత్తికీ దగ్గరైన జావీద్ ను వివాహం చేసుకొన్నారు. సమాజం పట్ల బాధ్యత కలిగిన వారిరువురి ఆలోచనలు ఒక్కటిగా అడుగులు వేశాయి. ఎన్నో ప్రశ్నలకు సమాధానాల కోసం వెతికాయి. అందుకోసమే ‘కమ్యూనిజం కాంబేట్’ అనే పత్రికను ప్రారంభించారు. కోర్టు తీర్పుల్లో వెలువడే న్యాయం అన్నిదేశలా సరైనది కాదని భావించారామె. దీంతో ఆమె జర్నలిజం నుంచి యాక్టివిజానికి కార్యచరణను మొదలుపెట్టారు. పథకం ప్రకారం క్రూరమైన నేరాలను చేయించి, ఆ కుట్రల్ని తుడిచిపెట్టే ప్రయత్నాల్ని వెలుగులోకి తెచ్చారు. 1992 ముంబై దాడులు, 2002 గోద్రా తదనంతర దాడులలో మైనార్టీ వర్గాల రక్షణకు తీస్తా చేసిన కృషి ఎందర్నో ఆలోచనలో పడేసింది. దళితులు, ఆదివాసీ, మైనార్టీలపై హింసా, హత్యాకాండలకు పాల్పడిన అంశాల్ని.. హిందూత్వం చేపట్టిన దుర్మార్గాల్ని ధైర్యంగా ఎత్తి చూపారు. సామాన్య ప్రజల పట్ల, మైనార్టీల పట్ల దుర్మార్గ పూరితంగా వ్యవహరించిన తీరును సైతం ఆమె రాతలతో ఎండగట్టే ప్రయత్నాల్ని చేశారు. పాలకులు, మీడియా, ప్రజల్ని పక్కదారి పట్టించే వైనంలో ఆమె రచించిన ఎన్నో వ్యాసాలు ప్రశ్నిస్తూ.. సవాళ్లను విసిరాయి. ఆ రాజకీయ వ్యాసాలు అనువాదాలకు దారితీసి, ఆలోచింపజేస్తూ వాస్తవాల్ని తెలిపేలా చేశాయి.

అధికారం చేజిక్కించుకునేందుకు సామాజిక మాధ్యమాన్ని ఎన్ని విధాలుగా ఉపయోగించుకున్నారో అన్ని చీకటి అంశాల్ని బట్టబయలు చేస్తూ... ‘ఐ యాం ఏ ట్రోల్

పుస్తకంలో తెలిపారు. తద్వారా జర్నలిజానికి నిజమైన అర్థాన్ని ఆమె చాటారు. ఆ పుస్తకాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చేందుకు ప్రాణాల్ని సైతం ఫణంగా పెట్టారామె. తనకొచ్చిన బెదిరింపులకు ఎక్కడా ఆమె తలొగ్గలేదు. దీనికంటే ముందు ‘గుజరాత్ ఫైల్స్’ అనే ఆమె పుస్తకం వెలుగుచూసింది. ఇందులో మతోన్మాదానికి అద్దం పట్టే అంశాలతో పాటు ఆనాటి వర్తమాన రాజకీయ పరిస్థితుల్ని బహిర్గతపరిచారామె. ప్రభుత్వం రాజ్యాంగాన్ని అపహాస్యం చేసే సందర్భంలో రాజకీయ వ్యాఖ్యానంతో ‘పుట్ సొల్టర్ ఆఫ్ ది కాన్స్టిట్యూషన్’ అనే పుస్తకాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చారు. రాజ్యాంగానికి తూట్లు పొడిచే సందర్భంలో ఎదురయ్యే ప్రమాదాకర అంశాల్ని ఇందులో ఆమె పొందుపరిచారు. వాటిని వెలుగులోకి తెచ్చే సందర్భంలో ఆమె చేసిన ప్రతి ప్రయత్నం ఈ పుస్తకంలో వివరించారామె.

తీస్తా వృత్తి జీవితానికి అద్దం చెప్పే విధంగా ఆమె రాతల్ని చూడొచ్చు. ప్రధానంగా ప్రజాస్వామ్యానికి గండిపడుతోన్న తరుణంలో ప్రజాస్వామిక హక్కుల్ని కాపాడేలా ఆమె చేస్తున్న ప్రయత్నం హర్షణీయం.. నయా ఉదారవాద విధానాలు త్వరితగతిన అమల్లో పెడుతూ... కార్పొరేట్ల చెరల్లోకి, మతోన్మాద శక్తుల్లోకి మనదేశం పూర్తిగా బంధీగా అయిపోతున్న పరిస్థితి. దీన్ని ప్రజాస్వామిక శక్తులు ఏకమై ఎదుర్కొగలిగితే.. దేశాన్ని రక్షించుకోవచ్చు. అది దేశంలోని ప్రతి ఒక్క పౌరుడూ తన బాధ్యతని గుర్తించిన నాడే సాధ్యమని అంటారామె.

- వికృత

పుస్తకం పేరు : నేనొక నదిని... నా పేరు తీస్తా
నిరంతర న్యాయ పోరాటంలో నా అనుభవాలు
పేజీలు : 224
వెల : రూ. 225
ప్రజాశక్తి, నవ తెలంగాణా అన్ని బ్రాంచిలలో లభ్యం.

బ్యాక్ గ్రౌండ్ కాదు.. ఆత్మవిశ్వాసం

సినిమా ప్రపంచమే ఓ మాయా ప్రపంచం. సినిమా వాళ్ల జీవితాలు పైకి కనిపించినంత అందంగా ఉండవు. ఇండస్ట్రీలో నిలదొక్కుకోవాలంటే సామాన్యులు ఎన్నో ఆటపోట్లను ఎదుర్కోవాల్సి వస్తుంది. అదే సినీ కుటుంబాలకు చెందిన వారైతే ఎలాంటి ఇబ్బందులూ ఉండవని భావిస్తాం. కానీ సినీ కుటుంబానికి చెందినా తనకూ వేధింపులు తప్పలేదంటోంది హీరోయిన్ ఐశ్వర్య రాజేష్. 'నాపై నాకు ఉన్న ఆత్మవిశ్వాసమే ఈరోజు ఇలా మీముందు నిలబెట్టింది!' అంటూ ఈ మధ్య ఐశ్వర్య చేసిన వ్యాఖ్యలు దక్షిణాది చిత్రసీమలో చర్చనీయాంశం అవుతున్నాయి. అవేంటో తెలుసుకుందాం.

ఐశ్వర్య రాజేష్ తమిళంలో పేరున్న హీరోయిన్. కొంతకాలం క్రితమే తెలుగులోనూ అరంగేట్రం చేశారామె. కొసల్య కృష్ణమూర్తి, ఇటీవల తెలుగులో విజయ్ దేవరకొండ సరసన వరల్డ్ ఫేమస్ అవర్ సినిమాల్లో నటించారామె. పేరుకు ఆమె తమిళ హీరోయిన్ అయినా మన తెలుగుమ్మాయే. ఆమె తండ్రి రాజేష్ తెలుగులో ఒకప్పుడు మంచి నటుడు. జంధ్యాల తెరకెక్కించిన సినిమాల్లో హీరోగా నటించాడు. తెలుగులో ఆయన దాదాపు 54 సినిమాల్లో నటించారు. ప్రేక్షకులకు బాగా దగ్గరవుతున్న సమయంలోనే ఆయన మరణించారు. అది ఆ కుటుంబానికి కోలుకోలేని దెబ్బ. అప్పటికి ఐశ్వర్యకు కేవలం ఎనిమిదేళ్లే. మరో నాలుగేళ్ల తర్వాత ఇంటికి పెద్దదిక్కువృత్తాడు అనుకున్న ఐశ్వర్య పెద్దన్నయ్య చనిపోయాడు. ఆ విషాదం నుంచి కోలుకోకముందే మరో అన్నయ్య మరణం ఐశ్వర్య రాజేష్ కుటుంబాన్ని అగాధంలోకి నెట్టేసింది.

నాకూ వేధింపులు తప్పలేదు
'మా కుటుంబం పరిస్థితి రోజురోజుకూ దారుణంగా తయారైంది. అమ్మకు చేదోడు

వాదోడుగా ఉండాలని చిన్న వయస్సులోనే నిర్ణయించుకున్నా. సినిమా నేపథ్యం ఉన్న కుటుంబం కాబట్టి త్వరగా అవకాశాలు వస్తాయని భావించాను. కానీ ఇండస్ట్రీలో నాకూ వేధింపులు తప్పలేదు. అవకాశాల కోసం తిరిగా. నీ రంగు ఎలా ఉందో తెలుసా? అద్దంలో ముఖం చూసుకున్నావా? నువ్వు ఇలా ఉన్నావు.. నీకు అవకాశాలు ఎవరిస్తారంటూ ఎగతాళి చేశారు. కొంతమంది తెలిసినవాళ్ళూ నువ్వు హీరోయిన్వా? అంటూ వెటకారంగా మాట్లాడారు. మరికొందరైతే అక్క, చెల్లి క్యారెక్టర్స్ చేసుకో అని చెప్పారు. అయినా ఆ మాటలేవీ పట్టించుకోలేదు. టాలెంటును నమ్ముకుంటే అవకాశాలు వస్తాయని నమ్మాను. తర్వాత నన్టీవీలో 'అస్తోపోవధియారు' అనే కామెడీ షోలో మూడు సీజన్లకు యాంకర్ గా చేసే అవకాశం వచ్చింది. తర్వాత సీరియల్స్ లో నటించే అవకాశం వచ్చింది. కానీ పారితోషికం చాలా తక్కువగా ఉండేది. సినిమాల్లో నటించమని అమ్మ ఇచ్చిన సలహాతో మరలా ఇండస్ట్రీకి వచ్చా. నాపై నాకు ఉన్న ఆత్మవిశ్వాసమే ఈ రోజు ఇలా మీ ముందు నిలబెట్టింది' అంటూ ఆమె ఈ మధ్య చేసిన వ్యాఖ్యలు దక్షిణాది

చిత్రసీమలో చర్చనీయాంశం అవుతున్నాయి. సినిమాలకే పనికిరావన్న ఐశ్వర్య నేడు ఎన్నో అవార్డులు, రివార్డులు సొంతం చేసుకుంటోంది.

జీవితం చావడానికి కాదు
కెరీర్ ఆరంభంలో తమిళ హీరో విజయ్ సేతుపతితో కలిసి రమ్మి పన్నెరమ్ చిత్రాల్లో నటించిన ఐశ్వర్య పెద్ద సంఖ్యలో అభిమానులను సంపాదించుకుంది. సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా తన అభిప్రాయాలను అభిమానులతో పంచుకోవడం ఆమెకు అలవాటు. ఇటీవల అభిమానులతో ముచ్చటించినప్పుడు ఒక అభిమాని 'మీరంటే నాకెంతో ఇష్టం. మీ నటన చాలా బాగుంటుంది. మీ కోసం నేను చావడానికైనా సిద్ధం' అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న ఐశ్వర్య మొదట్లో కొంత కంగారుపడినా.. వెంటనే జీవితం చావడానికి కాదు ఉంది. ఇలాంటి మాటలు మరెప్పుడూ మాట్లాడవద్దని అతనికి హితవు పలికింది. ♦

పేరు - ఐశ్వర్య రాజేష్,
పుట్టిన తేది- 10 జనవరి 1990,
కుటుంబ నేపథ్యం- రాజేష్ (తెలుగు నటుడు), మేనత్త శ్రీలక్ష్మి (తెలుగులో కమెడియన్), తాత అమరనాథ్ ప్రధాన పాత్రలలో నటించారు.
చదువు- ఇథిరాజు కాలేజ్ ఫర్ విమెన్ (చెన్నై), బికామ్ చదివారు
బుల్లితెర పరిచయం- సన్టీవీలో అస్తోపోవధియారు అనే కామెడీ షోలో యాంకర్
మొదటి సినిమా- 2011లో అవగాళమ్ ఇవర్గలం
సినిమాలో ఫ్రెండ్ పాత్ర
పేరు తెచ్చిన సినిమా- కాక్కా ముట్టె (తమిళ సినిమా)

కవితనం

వాళ్ళ గుండె ధైర్యం

అసలు ఎక్కడిదీ
వాళ్ళకంత గుండె ధైర్యం
మిత్రుని ప్రశ్న...
ఎవరికన్నాను...
ఢిల్లీన నాగళ్ల నెత్తిన
పోరు సింగాలకు అన్నడు

అవును నిజమే...
ఎముకలు కొరికే చలిలో
నిప్పు కణికల్లా నిలబడుతూ
బారికేడ్ల ఇనుపకంచెలను
ఎడమ చేత్తో ఈడ్చి పారేస్తూ
టియర్ గ్యాస్ బాంబులను
చిరునవ్వుల్లో చల్లారుస్తూ
అరెస్టులు లారీచార్జీలకు
భయపడక ఎదురెలుతూ

కార్పొరేట్ శక్తులకు
దేశాన్ని దోచిపెట్టే
రైతు వ్యతిరేక చట్టాల రద్దుకు
దేశానికి అన్నం పెట్టేందుకు
యుద్ధం చేస్తున్నారు...

ఎవరిచ్చారు...ఎవర్ని చూసుకొని

వాళ్ళకంత గుండె ధైర్యం...
ఇంకెవరూ...
ఫాసిస్ట్ వలన
పాలననంతం జేయ
'ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్' అంటూ
చిరునవ్వుతో ఉరి నెక్కిన
ప్రపంచ విప్లవకారుడు
"షహీద్ భగత్ సింగ్"
అతనుకాక మరికెవరూ....

- అమృతరాజ్
amrutharaj1427@gmail.com

ఈ లోకంలో అంచనాలకందనోడు మనిషి
తరాలెన్నో మారినా నిరంతరం
రంగులుమార్చే
ఊసరవెల్లికంటే
మాయల మరారి మనిషి

అనంతమై సాగుతున్న జీవనపోరాటంలో
ఏదోచేయాలనే ఆశతో ఆత్రంగా తన గాత్రాన్ని
సవరించి
పూటకోమాట మార్చి
తననుతానే ఏమార్చుకుని
తన నీడకైనా అంటుచిక్కని తనంతో

మనిషెక్కడ?

ఏ ఎండకాగోడుగు పడుతూ
తన అంతరాత్మను సైతం అయోమయానికి
గురిచేస్తూ
పడమటివైపుకు పయనిస్తున్నడు

ఆశలపల్లకిలో అనునిత్యం ఊగినలాడుతూ..
ఊరేగుతున్నడు
చైతన్యాన్ని పాతిపెట్టి పొట్టాపతికి
రాతిరికి చేరువైతున్నడు
చీకటికళ్ళతో విగ్రహీగుతున్నడు

తన గతస్మృతులను మూసేసి
వర్తమాన చీకట్లలో చిందులేస్తున్నడు
తన దిశల చిరునామా చింపేసి
ఎంతోచని స్థితిలోకి జారుతున్నడు

దిగజారుడుతనమే నైజంగా
సాగుతున్న గమనంలో
తను మనిషివేనని మరచి
మానవ వికాసవనంలో దారి తప్పాడు

- సి. శేఖర్ (సియస్సార్),
9010480557

రైతు గోస

చెమట చుక్కలను
నీటి దారాలుగా మార్చి, కండలను కరిగించి
మట్టిముద్దల్లో రంగరించి,
భువిపైన జనానికి
పట్టెడణ్ణం పెడుతున్న రైతన్న,
నేడు తుపాకీ తూటాలకు
భాష్యవాయువులకు బలౌతున్నాడు.
బారికెట్లతో భారీగా మోహరించి
అన్నదాత ఆక్రందనను అణచివేస్తున్నారు.
కార్పొరేట్ కాకులకు కార్పెట్లు పరిచి
నిలువుదోపిడి చేసి నిలువునా ముంచుతున్నారు.

నేలను కన్నతల్లిగా భావించి
శ్రమను ఆయుధంగా మలిచి
హాలికుడై విశ్వానికి కూడు పెట్టె
అన్నదాత నేడు
ఢిల్లీ వీధుల్లో నిరసనల సెగలు
చేస్తుంటే...అన్యాయాన్ని వెళ్లగక్కుతుంటే
విశ్వపు వెన్నెముకను లారీలతో నిలువరిస్తున్నారు.

రైతు పాదాలనుండి కారుతున్న రుధిరదారలు
భూమాత ఎదపై ఎర్రని గుర్తులై
మిగిలిపోతాయి.
మీ పాపిష్టి పాలనకు తరతరాల చేదు
జ్ఞాపకాలు గూడు కట్టుకొని
మిమ్ములను వెంటాడుతాయి.
అరచేతులతో అరకను పట్టి
నేలను దున్నిన రైతన్నకు,
అక్కరకు రాని కొత్త చట్టాలు
ఉరితాళ్లయి మెడకు చుట్టుకుంటే
అర్థం కాక నేడు తల పట్టుకుంటున్నాడు.

- అశోక్ గోసె
9441317361

పెద్దల మాట సద్దిమూట

నీళ్లుచేరి గట్టు వరకూ రావడంతో పొలం యజమాని వ్యవసాయానికి మోటబావి నీళ్లు తోడటం మొదలెట్టాడు.

ఇదే అదను అనుకుని కప్పపిల్ల మోట బకెట్లో దూకింది. నీటితో పాటు గట్టుపైకి వచ్చింది. కప్పపిల్లను గమనించి, తాబేలు తాత హెచ్చరించేలోపే మోటబకెట్టు పైకి వెళ్ళిపోయింది. తాత కేకలు విన్న తల్లికప్ప గాబరా పడసాగింది.

నీటితో పాటు గట్టు పైకి చేరిన కప్పపిల్ల పంట పొలాల్ని, గట్టు మీదున్న చెట్లనీ చూసి ముచ్చటపడుతూ ఉంది. అంతలోనే పొదల్లోంచి పెద్ద నాగుపాము బుస్సున పైకి వచ్చి కప్పపిల్లను మింగబోయింది. అంతలోనే పామును చూసిన రైతు కట్టె తీసుకుని దానిని చంపేశాడు.

కప్పపిల్ల ఇంకా ముందుకు వెళ్ళామని గెంతుకుంటూ వెళ్ళబోయింది. ఇంతలో చెట్టు మీదున్న గద్ద ఎగురుతూ వచ్చి కప్పపిల్లని కాళ్ళతో పట్టుకోబోయింది. గబుక్కున బురద గుంటలో దూకి ప్రాణం రక్షించుకుంది. 'బాబోయ్, తాబేలు తాత చెప్పినట్టు బయటి ప్రపంచమంతా ప్రమాదకరమని గ్రహించింది. మెల్లగా గట్టు దగ్గరకు వచ్చి ఖాళీ మోట బకెట్లో దూకి, నూతిలోకి చేరింది. అందుకే అంటారు 'పెద్దలమాట సద్దిమూట' అని అనుకుంది కప్పపిల్ల. ప్రాణాలతో తిరిగి వచ్చిన కప్పపిల్లను చూసి తాబేలు, తల్లికప్ప సంతోషించాయి.

- కందర్ప మూర్తి,
8374540331

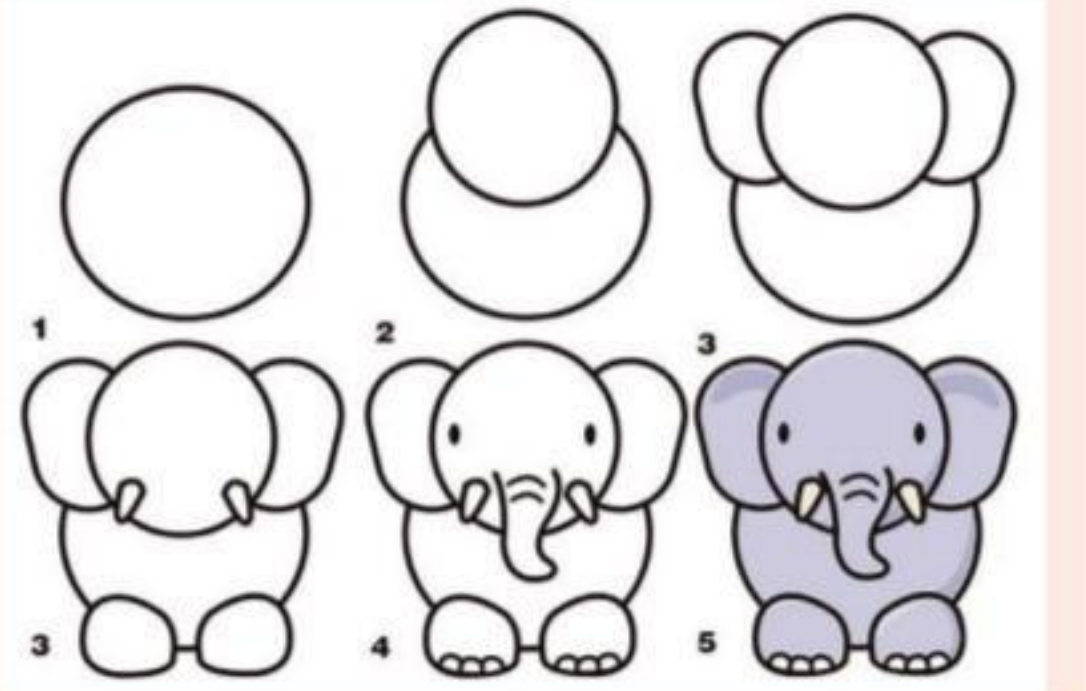
తేడాలు కనుక్కోండి

కింద ఉన్న బొమ్మలో ఏడు తేడాలున్నాయి అవేంటో కనుక్కోండి

బొమ్మగీయడమెలా?

పిల్లలూ.. ఏనుగు బొమ్మను సులభంగా ఎలా గీయాలో నేర్చుకోండి.

అనగనగా ఒక వ్యవసాయ పొలం మోటబావిలో కప్పలు, ముసలి తాబేలు నివాసముండేవి. బాండ్రుకప్ప పిల్ల, తాబేలు తాత అప్పడప్పుడూ నూతిలోని బండరాతి మీద కూర్చుని, ఎండలో చలి కాచుకుంటుండేవి.

మిట్ట మధ్యాహ్న సమయంలో సూర్యుడి కాంతి నూతిలో పడి బాగా వెలుగు వచ్చేది. రాత్రైతే నూతి చీకటిగా ఉండేది. ఇలా ఎందుకు జరుగుతుంది? అని కప్పపిల్లకు సందేహం వచ్చి తాబేలు తాతను అడిగింది.

'ఓ అదా! అదంతా వేరే ప్రపంచము. నూతి గట్టు బయట మనుషులు, పక్షులు, జంతువులు, కొండలు, చెట్లు ఉంటాయి. పగలు సూర్యుడు, రాత్రి చంద్రుడు, నక్షత్రాలు కనబడతాయి. సూర్యుడి వల్ల ఎండ వచ్చి, కాంతిగా ఉంటే పగలనీ, సూర్యకాంతి లేక నల్లగా ఉంటే రాత్రి అనుకుంటారు బయటి ప్రపంచజీవులు. అక్కడ పగలు, రాత్రి అనే తేడాలున్నాయి. కానీ మనకు ఇదే జీవితం' అని చెప్పాడు తాబేలు తాత.

తాబేలు తాత మాటలు విన్న కప్పపిల్ల 'తాతా, తాతా! నూతి బయట ఉండే ప్రపంచాన్ని చూడాలని ఉంది' అని అడిగింది.

'వద్దురా.. బిడ్డా! అక్కడ మన ప్రాణాలకు రక్షణ లేదు. నీలాంటి చిట్టి ప్రాణుల్ని పాములు, గుడ్డగూబ, డేగలాంటి పక్షులు తినేస్తాయి. వేసవి కాలంలో చెరువులు, గుంతలు, నూతులు, నదులు నీరులేక ఎండిపోతాయి. నీళ్లు లేకపోతే మనం సబ్బిపోతాం! ఇక్కడైతే సంవత్సరం పొడవునా నీరుండి నాచు, పురుగులు, ఆకులు మనకు ఆహారంగా లభిస్తాయి. చిన్నప్పుడు అక్కడి ప్రపంచాన్ని దగ్గర నుంచి చూశా. అప్పట్లో మా అమ్మా, నాన్నతో పాటు ఒక పెద్ద చెరువులో నివాసం ఉండేవాడిని. మత్స్యకారులు చేపలు పట్టడానికి చెరువులో వల వేస్తే అమ్మానాన్న వారికి దొరికిపోయారు. ఆ సమయంలో చెరువు గట్టు మీద ఆడుకుంటున్న నన్ను చూసి కొందరు పిల్లలు ఈ మోటబావిలో పడేశారు. అప్పటి నుంచి ఎలాంటి భయం లేకుండా హాయిగా ఉన్నా' అంటూ చెప్పుకొచ్చింది తాబేలు.

అయినా కప్పపిల్ల బయటి ప్రపంచం చూడాలని ఉందని పట్టు పట్టింది. చివరికి తల్లి కప్ప మందలించడంతో అప్పటికే ఆ ఆలోచనను విరమించుకుంది పిల్ల కప్ప. కొద్దిరోజుల తర్వాత వర్షాలు పుప్పులంగా కురిసాయి. మోటబావి నిండా

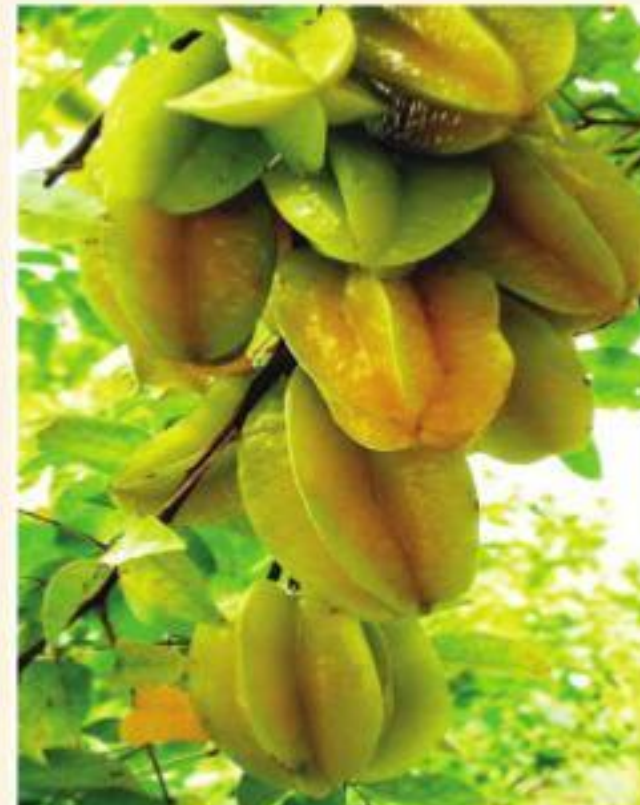

సరికొత్త ఉసిరి బలింబ

అంగుళం లావు, రెండూ, రెండున్నర అంగుళాల పొడవు ఉండే సరికొత్త ఉసిరి కాయ బిలింబి. చెట్టు కాండానికి, కొమ్మలకు అంటిపెట్టుకుని గుత్తులు గుత్తులుగా కాస్తాయి. చాలా పుల్లగా ఉంటాయి. వీటిని పచ్చడి చేసుకోవచ్చు. ఇంకా పప్పు, ఇతర కూరల్లోనూ పులుపుకోసం వాడుకోవచ్చు. విటమిన్ 'సి' పుష్కలంగా ఉంటుంది. ఇవి తింటే నోటిపూత త్వరగా తగ్గుతుంది. వీటిని పక్కానికొచ్చిన తరువాత వెంటనే కోయకపోతే కాయలు రాలిపోయి నీరుగాలిపోతాయి. మొక్క నాటిన మూడేళ్ళకి బిలింబిలు కాపునిస్తాయి. ఐదు నుంచి 10 అడుగుల వరకూ చెట్టు పెరుగుతుంది. కత్తిరించుకుంటూ ఎత్తును మనం సర్దుబాటు చేసుకోవచ్చు. ఇవి ఏడాది పొడుగునా కాయలు కాస్తాయి. కానీ వర్షాకాలంలో కాపు మరింత ఎక్కువగా ఉంటుంది. వీటిని ఇంటి ముంగిటా, పెరట్లోనూ పెంచుకోవచ్చు. ఉసిరి బిలింబిని దోస బిలింబి, దోసచెట్టు, సోరెల్ వృక్షం అనీ పిలుస్తారు.

వింతైన ఆకృతులు.. విభిన్నమైన రుచులు

నోటిపూతను ఇట్టే తగ్గించే ఉసిరి బలింబ, పిల్లలు లొట్టలేసుకుంటూ తినే నక్షత్ర ఫలాలు, పోషకాలు మెండుగా ఉండే ఎల్లో బొప్పాయి గురించి ఈ వారం తెలుసుకుందాం. అంతేనా ఆ ఒక్క పండు తింటే చాలు, నోరంతా తీయగా అయిపోతుంది. ఆ పండేదో తెలుసా? ఇంకా రంగురంగుల కలబోతలతో పక్షుల ముక్కుల్లాంటి వేలాడే గొలుసుకట్టు పువ్వులేమిటో తెలుసా?

నక్షత్రాలు కాసే చెట్టు

నక్షత్ర ఫలాలు మూడంగుళాల పొడవు ఉంటాయి. కాయ చుట్టూ పొడవుగా ఐదు అంచులు ఉండేలా అపూర్వంగా అనిపి

స్తాయి. వీటిని అడ్డంగా ముక్కులుగా కోస్తే అచ్చు నక్షత్రాల్లానే ఉంటాయి. కాబట్టి వీటిని స్టార్ ఫ్రూట్ అనీ పిలుస్తారు. ఇంకా అంబాణపు కాయ, కర్మరంగము, తమాటకాయ, కరంబోలా అనీ అంటారు. వీటి శాస్త్రీయ నామం *Averrhoa carambola*. కడియం పరిసర ప్రాంతాల్లో రైతులు మాత్రం కమరక్కాయలు అంటుంటారు. పచ్చి కాయలు చేదుగాను, పక్వానికొచ్చిన కాయలు పుల్లగాను, పండినవి తియ్యగాను ఉంటాయి. ఆకుపచ్చగా ఉండే ఈ కాయలు మగ్గితే లేత నారింజ రంగులోకి మారతాయి. ఎ, సి విటమిన్లు, మినరల్స్, పీచు పదార్థం ఈ ఫలాల్లో పుష్కలంగా ఉంటాయి. హోటల్స్ లో ఫ్రూట్ సలాడ్లో స్టాఫ్రూట్ ముక్కులను వాడుతూ ఉంటారు. ఈ మొక్క నాటిన మూడేళ్ళ తరువాత కాపుకొస్తుంది. 25 అడుగుల ఎత్తు వరకూ పెరుగుతుంది. వీటి ఆకులు రాత్రులు

వాడిపోయి నిస్సత్తువతో ఉంటాయి. ఈ పళ్ళను పిల్లలు చాలా ఇష్టంగా తింటారు. ఒకేసారి ఎక్కువ మోతాదులో తింటే ఎసిడిటీ వస్తుంది.

ఎంతో చక్కని ఎల్లో బొప్పాయి

పోషకాలు మెండుగా ఉండే నిండైన పండు బొప్పాయి. వీటిలో ఎన్నో రకాలున్నాయి. వాటన్నింటిలో ఎల్లో బొప్పాయి ప్రత్యేకమైంది. ఈ పండు సమానమైన తీపిలో ఉంటుంది. కాయ ఆకారం సన్నగా పొడవుగా ఉంటుంది. ఎల్లో బొప్పాయి కాయ పైన తొక్క, లోపలి గుజ్జా పసుపురంగులో ఉండటం విశేషం. చెట్టు ఆపాదమస్తకంగా కాయలు కాస్తాయి. కాయ లోపల గింజలు పెద్దగా ఉండవు. ఎర్ర నేలలో నాటిన చెట్టు కాయలు మరింత రుచిగా ఉంటాయి. మొక్క నాటిన ఎనిమిది నెలలకు కాపుకు వస్తాయి. ఈ మొక్కలకు త్వరగా తెగుళ్ళ వస్తాయి. అందుకే వీటిని తోటలుగా సాగు చేయరు. కానీ ఇది ఇంటి ముంగిట పెరట్లో పెంచుకుంటే ప్రత్యేక

ఆకర్షణగా ఉంటుంది.

సీతమ్మవారి వాలుజాడ..

సిగ నుంచి జాలువారే పొడవాటి కురుల్ని పాయలు పాయలుగా జడలల్లినట్టు పూలుండే మొక్క సీతమ్మ వారి వాలుజడ మొక్క. దీని శాస్త్రీయనామం ఫీలోడియం పుల్వెల్లమ్. ఇది మూడు, నాలుగడుగులు ఎత్తు వరకూ పెరుగుతుంది. వీటి పూలు చూడటానికి జడ మాదిరిగానే ఉంటాయి. సన్నని కాండానికి పూరఖలు పాయలుగా అల్లినట్టు గమృత్తుగా ఉంటాయి. ఇవి ప్రతిరోజూ పూలు పూస్తాయి. శీతాకాలంలో అయితే వీటి పూల గుభాళింపు ఘనంగా ఉంటుంది. వీటిని కుండీల్లో చక్కగా పెంచుకోవచ్చు. ఆకులు, పువ్వులు ఆకుపచ్చగా ఒకే రంగులో ఉండటం వల్ల దీని ప్రత్యేకత అంతగా కనిపించదు. ఒకవేళ పువ్వులు వేరే రంగులో ఉండుంటే భలే విభిన్నంగా ఉండేవి. పూణే పరిశోధనా కేంద్రంలో ఈ దిశగా పరిశోధనలు జరుగుతూ ఉన్నాయి.

- చిలుకూరి శ్రీనివాసరావు,
89859 45506

